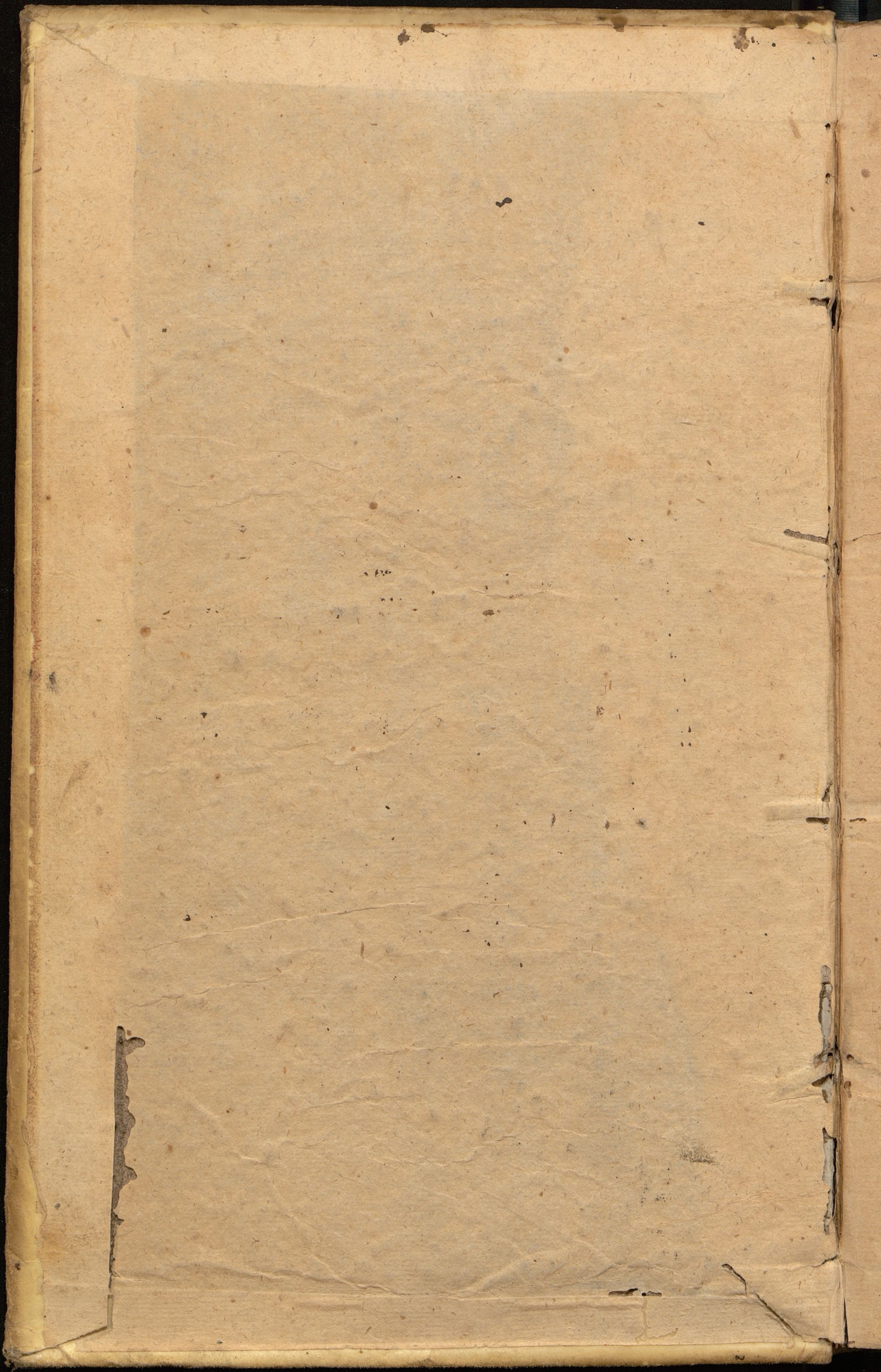

AB

170944

Bibliothek
der Regierung
zu Merseburg

00 Pn

DE GRADU
TABULAE
ETHICAE
QUI IN VETERIBUS
SICUTI IN
SICUTI IN

D. BALTHASARIS
 CELLARII
 Tabellæ
 POLITICAE,
 Olim in gratiam audito-
 rum suorum conscriptæ,

Nunc verò

In usum studiosæ juventu-
 tis typis excusæ.

J E N A E,
 Impensis JOHANNIS BIELKII,
 Bibliopol. Jenensis.
 Excudebat JOH. JACOBUS BAUHOFFERUS.

ANNO M. DC. LXX. *mw*

D. BALTHASARIS
CEFFARI

Tabellæ

POLITICAE

olim in gratiam audito-

rum suorum conquire.

In usum studiosi iuvenum

is capis excelsis

J. B. N. V. E.

Impensis JOHANNIS BIERKII

Biographi

Excudit JOH. JACOBUS BALHOFERUS

ANNO M. DC. LXX.

INDEX TABELLARUM POLITICARUM.

- I.
De constitutione Politicæ.
- II.
De Societate nuptiali.
- III.
De Societate herili & paterna.
- IV.
De domo, vico & civitate.
- V.
De Republica in genere.
- VI.
De Regno & Tyrannide.
- VII.
De Aristocratia & Oligarchia.
- IIIX.
De Politia & Democratia.
- IX.
De Republica mixta.
- X.
De Majestate.
- XI.
De Legibus, Magistratibus ac Extrema provocatione.
- XII.
De bello, pace & foederibus.
- XIII.
De Religione, & illis quæ ad religionem pertinent;
item De Moneta, Vectigalibus & Tributis.
- XIV.
De Parentibus seu subditis & Homagio.
- XV.
De Rerumpubl. Mutatione & Conservatione.

A

TAB.I.

Συν Θεω.

TABELLA I. De Constitutione Politices.

Circa Politices constitutionem, quæ ad illius πειδείαν s. introductionem pertinet, notetur

I. Etymologia. Dicitur	I. <i>πολιτείας</i> , i.e. à civitate, quia circa eam informandam occupatur. autem <i>πολιτείας</i> vel <i>ἀπὸ τῆς</i> alibi. Rempubl. in genere, in specie verò, 3. Pol. 4. 4. Pol. 1. & popularem designat.	
II. Homonymia. Non tantum autem vox Politicæ, sed etiam Πολιτικῶν & Πολιτικός diversimodè accipiuntur. Accipiuntur enim	I. <i>Politica</i> pro parte Politices posteriore, quæ speciatim Politica appellari consuevit, & de Republica agit, ut h.l. quod cum aliis idem facit. Hoc sensu, Arist. 1. de hist. animal. 1. dicit: <i>Politica</i> appello animalia, quorum commune omnium opus est, ut homo, apis, formica. quod hominibus in societate civili constitutis competit. H. m. usurpatur 5. Eth. 10. ubi jus politicum illud, quod inter liberos & æquales locum, obtinet, nominatur. quod ad societatem civilem colendam aptum est. H. m. sumitur 9. Eth. 9. 7. Eud. 1. & 1. Pol. 2. ubi homo naturam civilem dicitur.	
I. NOMEN, quod est Πολιτικῶν s. Politicæ: cujus observanda	II. <i>Politicum</i> pro eo, qui civitatem & benè constituere, & constitutam benè administrare valet, 1. Eth. 13. 10. Eth. c. ult. Et talis verè Politicus est. Non enim verè Politicus est (I.) orator ut talis, 1. Rhet. 2. (II.) Sophista. (III.) Empiricus seu solo usu aliquam rerum civilium peritiam adeptus, 10. Eth. ult. (IV.) ut talis. (V.) ad alios fallendos artifex.	
III. Synonymia s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	III. <i>Politicus</i> pro eo, qui civitatem & benè constituere, & constitutam benè administrare valet, 1. Eth. 13. 10. Eth. c. ult. Et talis verè Politicus est. Non enim verè Politicus est (I.) orator ut talis, 1. Rhet. 2. (II.) Sophista. (III.) Empiricus seu solo usu aliquam rerum civilium peritiam adeptus, 10. Eth. ult. (IV.) ut talis. (V.) ad alios fallendos artifex.	
II. DEFINITIO. Est verò juxta Aristotelem <i>Politica Prudentia civitatem ab initio constituendi & constitutam rectè administrandi</i> , 1. Oec. 1.	III. <i>Synonymia</i> s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	
III. OBJECTUM, s. <i>Materiale</i> , quod est civitas, prout adhuc sine ordine consideratur. quod duplex	III. <i>Synonymia</i> s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	
IV. FINIS, qui est felicitas, vita beata s. summum bonum, & quidem non aliud, quàm quòd in Ethicis ab Aristotele fuit expositum, ceu licet colligere ex 1. Eth. 1. 4. Pol. 11. 7. Pol. 3. & 12.	III. <i>Synonymia</i> s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	
V. METHODUS. Convenit autem Politicæ, ut disciplinæ Practicæ, potiùs <i>analytica</i> , quàm <i>synthetica</i> .	III. <i>Synonymia</i> s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	
VI. DIVISIO. Dividitur autem in partem	III. <i>Synonymia</i> s. tituli, quibus ab Aristotele insignitur. Vocatur autem	

TAB. II.

TAB. II.
De Societate Nuptiali.

I. SYNONYMA, appellatur autem Societas ista ab Aristotele 1. Pol. 3. *κοινωνία γαμική*, ab aliis conjugium, seu matrimonium, *et indissolubilis*.

II. DEFINITIO: Est verò Societas nuptialis Coniunctio maris & foeminae naturalis à Deo instituta ob sobolis procreationem & mutuum adiutorium.

III. CAUSA EFFICIENTIS, quae duplex

Remota, ut { *Dens. Animine enim divino tam maris, quam foeminae sexus sigillatim est dispositus ad hanc societatem, ait Aristoteles 1. Oec. 3.*

Natura. Homo enim naturà est animal conjugale 8. Eth. 4. naturaleque, ut in plantis & animalibus ceteris, in homine est desiderium, quale ipse est, tale alterum relinquendi 1. Pol. 2.

Proxima, quae est consensus ex parte contrahentium, ad quem requiritur, ut sit { 1. *Mutuum.* Uti enim nec solus maris, ita nec solus foeminae consensus sufficit.

2. *Per signa idonea declaratus.* Non enim sufficit actus internus voluntatis, sed simul requiruntur aut verba, aut alia signa externa, qualia sunt nutus capitis, acceptio arrhae &c.

3. *Liber & ex deliberatâ ratione profectus.* Huiusmodi non est penes eum, (1.) qui metu mortis minisque aliquam se ducturum promissit. (2.) qui mente captus aut nimio vino usu rationis privatus idem promittit (3.) qui circa personae substantiam erravit, aut pro virgine duxit stupratam. Non tamen huic consensui obstat 1. *error nominis*, ut si quis putaret aliquam appellari Mariam, cum Martham vocari deinceps intelligeret. 2. *error qualitatis*, qui committitur *α. circa bona animi*, ut cum quis existimasset aliquam esse probam, modestam, sobriam, quam deinceps improbam, rixosam ac temulentiae deditam esse cognosceret. *β. circa bona corporis*, ut cum quis putasset aliquam recto incedere, pede, quam postea claudicare, edentulam esse, aut alio nervo corporis laborare experiretur. *γ. circa bona fortuna*, ut si quis putasset aliquam esse opulentam, & copiosae pecuniae dominam, quam inopem & omni re destitutam postea cognosceret.

4. *Parentum consensu munitus.* Hoc enim honos parentibus debitus maxime requirit. Si verò consensus matris nullis precibus impetrari à liberis poterit, vel solus patris consensus sufficere potest, non improbat Arist. 1. Oec. 6.

IV. CAUSA MATERIALIS SUBJECTU, quod sunt Mas & foemina. 1. Pol. 2. & 1. Oecon. 3. quae personae licet specie conveniant 10. Met. 1. 1. de gener. animal. 2. 3. tamen differunt (1.) *Sexu*, h. e. his partibus, quibus sexus dignoscitur. (2.) *ut melius est deterioris.* Masculus enim naturam meliorem, foemina deterior, ait Arist. 1. Pol. 5. Foemina quippe vim consultandi habet imperfectam, 1. Pol. ult. minusque robore pollet. 1. Oec. 3. (3.) *ut imperans & parens* 1. Polit. 5. Tam autem in mare quam foemina requiritur

1. *Generandi facultas s. potentia.* Quia enim finem societatis nuptialis nullò modo obtinere queunt ista destituti, quales sunt castrati, naturam frigidam, ideo ad eam colendam & tales idonei non sunt.

2. *Conveniens aetas.* Non autem convenit nimis juvenes hanc societatem inire, cum (1.) talium liberi plerumque imbecilliores, imperfecti, quoad formam parvi & plurimum foemellae. (2.) Marium, cum adhuc crescunt, augmentum impediatur. (3.) Adolescentulae in puerperio valde laborent, ac plures pereant, (4.) Observantia, quae inter patrem & liberos esse debet, iusto minor fit, 7. Pol. 16. Neque expedit, valde senes procreandis liberis operam dare, cum & horum liberi corpore & mente soleant esse imperfectiores 1. tit. & ut plurimum foemellae. 4. de gener. animal. 2. Convenientem autem aetatem in masculis Aristoteles esse putat annum 37. in foeminis 18. cum hac aetate ambotum corpora maxime vigeant, idemque generationis finis marium, in quibus potentia generandi usque ad annum 65. aut 70. se extendit, & foeminarum, in quibus pariendi facultas ad annum 45. aut 50. porrigitur. 7. Pol. 16. & 7. de hist. animal. c. 6. hoc modo fere fit.

3. *Non nimia sanguinis propinquitas.* Nam 1. juxta Aristotelem 2. Pol. 4. illicita sunt matrimonia parentum cum liberis, cum nec maritus, qui superior lege matri nonii constituitur, eam, quam natura exigit, matri reverentiam praestare queat; nec patri filia, propterea, quod talem matrimonium inducit societatem, quae illius necessitudinis reverentiam excludit. 2. inter fratres & sorores, cum recens admodum in iis parentum imago fit.

V. CAUSA FINALIS, quae est

1. *Sobolis procreatio*, quae natura, quia individua corruptioni sunt obnoxia, generis humani perpetuitatem complet, 1. Oec. 3.

2. *Mutuum auxilium.* Homines, inquit Aristoteles 8. Eth. 14. non solum sobolis procreandae de gratia cohabitant, sed & rerum ad vitam spectantium comparandarum causa.

Circa societatem nuptialem, quae pars est civitatis, notari debet

TAB. III.

De Societate Herili & Paterna.

Porro notari debet

I. DE SOCIETATE HERILI

I. NOMEN. Vocatur autem illa 1. Pol. 3. & 12. δεσπολική, h. e. dominica s. herilis à potiori hujus societatis personâ, quæ Dominus est.

II. DEFINITIO. Est verò societas herilis societas inter Dominum & servum naturalis instituta ob commodè vivere.

III. Subjectum, quod est

I. Servus
Est autem aliquis servus

II. Natura, qui juxta Aristotelem 1. Pol. 4. & 6. est organon animatum, activum, separatum, rationis particeps secundum naturam non sui ipsius, sed in totum alterius. Talis autem est ille homo, qui adeò infirmum rationis usum habet, ut de utilibus sibi prospicere non valeat.

II. Lege, qui nim. in bello captus illius est, qui cepit, aut cui ille vendidit 1. Pol. 2. Huc etiam referri potest, qui pro certâ mercede sponte suâ alteri servilem promisit operam vel ad certum tempus vel in perpetuum. Hujusmodi autem servus non statim est servus naturâ.

II. Dominus,
Est autem aliquis Dominus

I. Naturâ, qui nim. mente pollet ita, ut possit prospicere de iis, quæ alter corpore debet facere 1. Pol. 2.

II. Lege, cujusmodi est, qui bello cepit, cui imperat, aut bello captum certo pretio suum fecit. Huc etiam referri potest, qui certam mercedem pro servili opera alteri dat. Hujusmodi autem Dominus non statim est naturâ dominus.

IV. Efficiens, quæ est

I. Natura. Juxta enim naturam est ut melior, qualis est dominus naturâ, imperet deteriori, qualis est naturâ servus. Et hujusmodi servitus contra naturam non est.

2. Lex, seu pactum humanum. Convenerant enim gentes, ut bello capti, qui aliâs occidi poterant, in servitutem capientium transirent.

V. Finis, qui est vita commoda. Ut enim commodè vivat is, qui ob negotiorum multitudinem aut membrorum subtilitatem omnibus non sufficit agendis, opus habet servis rursusque ut commodè vivat, qui suâ ratione se regere non valet, aut vitæ subsidia comparare nequit, opus habet eo, qui quid faciendum jubeat ac pro labore præstito necessaria iterum præstet.

II. DE SOCIETATE PATERNA

I. Nomen Vocatur autem illa ab Aristotele

1. Πατρική, seu paterna 8. Eth. 13. 1. Pol. 12. à potiori videlicet personâ, quæ pater est.

2. Societas patris erga liberos, 8. Eth. 12.

3. Societas πατριωτική 1. Pol. 3. h. e. talis, in qua liberorum susceptorum educationis & institutionis cura habetur.

II. Definitio. Est verò societas paterna societas inter patrem & filium & filiam naturalis, regia, non tantum adjuventi, sed & utilitatis gratiâ instituta.

III. Subjectum, quod est

Pater, penes quem summa in hac societate potestas & quidem naturâ est. Naturâ pater in liberos imperium habet, ait Aristoteles 8. Eth. 13.

Mater, penes quam qq. in liberos potestas, quamvis, quamdiu pater superstes est, non summa, sed subordinata.

Liberi, qui in potestate parentum sunt non tantum, quando imperfectum illorum est judicium, sed etiam quando perfectum est, sive adhuc pars sint familiæ parentum, sive propriam constituerint familiam.

IV. Efficiens, quæ est natura. Hinc & naturalis est inter parentes & liberos amicitia, 8. Eth. ult. quæ secundum supereminentiam tamen est, 8. Eth. 14. h. e. talis, in qua inferior præter amorem superiori qq. debet observantiam.

V. Forma regiminis, quæ regni formam præ se fert. 8. Eth. 12. Unde & pater liberis βασιλικός s. regio more imperare dicitur 1. Pol. 12.

VI. Finis, qui est adjuventum & utilitas, quæ ex parte liberorum potissimum est educatio & institutio. 8. Eth. 13. Debent enim parentes liberis alimenta, quoniam naturæ munus est genito victum præbere, 1. Pol. 10. Convenientissimum autem alimentum infantium lac est, 7. Pol. 17. quod & cibi & potus rationem habet. Contrâ & liberi debent parentibus 1. alimenta s. victum 9. Eth. 2. 2. honorem, 9. Eth. 2. & quidem patri paternum, matri maternum l. d. 3. obsequium, 4. timorem, non quidem servilem, qui cum odio eius, qui timetur, conjunctus est, sed filialem, qui cum amore eius, qui timetur, conjunctus est.

TAB. IV.
De Domo, Vico & Civitate.

I. *Homonymia*. Accipitur autem domus 1. pro ædibus, in quibus homines habitant. 2. pro societate composita ex nuptiali & herili, ut h. l.

II. *Synonymia*. Vocatur autem domus ab Aristotele 1. Pol. 2. οἶκος item οἰκία 1. Pol. 3. ab aliis familia.

III. *Etyologia*. Appellatur autem domus familia, quia hujus societatis personæ plerumque in una habitare solent domo.

I. DOMUS s. FAMILIA: de qua notetur

IV. *Definitio*. Est verò juxta Aristotelem 1. Pol. 2. Domus s. familia societas ex nuptiali & herili prima, secundum naturam, instituta quotidianæ utilitatis gratiâ.

V. *Subjectum*, quod sunt personæ, quibus constat societas nuptialis & herilis h. e. maritus & uxor, dominus & servus. Ex societate enim nuptialis & herili domus est, ait Aristoteles 1. Pol. 3. Tres itaque ad familiam minimum requiruntur personæ.

VI. *Efficiens*, quæ est natura. Uti enim istæ societates, ex quibus domus constat, secundum naturam sunt, ita & ipsa domus.

VII. *Finis*. Est autem instituta domus ob actus singulis ferè diebus necessarios.

VIII. *Modus imperandi*. Est autem domus veluti monarchia quædam, quia ab uno gubernatur 1. Pol. 7. qui aliàs Paterfamilias appellatur; Et uxori, cuius respectu maritus dicitur, πολιτικῶς s. civiliter; liberis, quorum respectu pater, βασιλικῶς s. regio more, 1. Polit. 12. servis, quorum respectu dominus, δεσποτικῶς s. dominicè imperat.

Post Societates primas s. simplices sequuntur compositæ, quæ sunt

I. *Homonymia*. Accipitur autem pagus 1. pro structura ædium, ut cum dicitur, pagus combustus est. 2. pro societate ex aliquot familiis constante.

II. *Definitio*. Est verò juxta Aristotelem 1. Pol. 2. Pagus societas ex pluribus domibus prima, secundum naturam, non usûs quotidiani gratiâ.

III. *Subjectum*, quod sunt aliquot domus s. familiae, non tamen tot, quot ad civitatem requiruntur. Plures g. ad pagum, quam tres requiruntur personæ.

II Vicus s. Pagus, de quo notetur

IV. *Finis*, qui sunt actus singulis diebus necessarii: propter eos enim instituta est hæc societas.

V. *Distinctio*. Est autem vicus alius primæ formæ, qui nihil aliud est, quam societas ex pluribus & quidem tot, quot ad vici constitutio est requiruntur, familiis ex eadem tamen familia ortum trahentibus: alius secundæ formæ, qui nihil aliud, quam societas ex pluribus familiis è variis locis in unum convenientibus, nullo cognationis vinculo inter se colligatis.

VI. *Modus imperandi*. Uti autem vicus primæ formæ facillè à seniore, quem reveretur & amat, regi se patitur; ita & vicus secundæ formæ unius imperium propterea, quia unusquisque in domo uni parere consuevit, non difficulter admittit.

I. *Homonymia*. Accipitur autem Civitas 1. pro societate hominum liberorum in urbe cohabitantium. 2. pro societate hominum liberorum bene vivendi gratiâ instituta, sive in urbe cohabitent, sive extra urbem degant; locisque etiam dissideant.

II. *Definitio*. Est verò civitas juxta Aristotelem 1. Pol. 2. societas ex pluribus pagis perfecta, omnis penè sufficientiæ finem habens, secundum naturam existens quidem vivendi, permanens autem bene vivendi gratiâ. Vid. 1. 3. Pol. c. 9.

III CIVITAS: de qua notetur

III. *Subjectum*, quod sunt plures pagi, quorum unusquisque ex pluribus constat domibus.

IV. *Causa Efficiens*, quæ est natura. Homo enim naturâ animal est civilis; quapropter etiam ipsi soli sermo concessus, est 1. Pol. 2.

V. *Finis*, qui non tantum est vivere, sed & commodè & bene vivere.

VI. *Definitio Civis*. Est autem Civis socius civitatis, qui iurium illius ac immunitatum particeps est. Inter cives autem 1. alii in urbe degunt, alii extra urbem. 2. alii sunt simpliciter cives, qui omnium civitatis iurium sunt participes; alii secundum quid s. imperfectè tales, qui vel omnium civitatis iurium non sunt participes, vel saltem ad tempus certum non capaces, ut mulieres, inquilini, pueri. Acquiruntur autem iura civitatis 1. Nativitatè. 2. Cooptatione. 3. Pol. 1.

TAB. V.
De Republica in genere.

I. *Etymologia.* Dicitur autem πολιτεία ἀπὸ τῆς πόλεως à civitate, tanquam Reip. subjecto; Respubl. verò dicitur quasi res publica h. e. ad publicam utilitatem spectans.

II. *Homonymia.* Accipitur autem nomen πολιτείας apud Aristotelem dupliciter: 1. *generaliter*, & sic quamcunque Rempublicam significat, sive illa fuerit recta, sive corrupta, sive simplex, sive mixta. Ita 3. Pol. 6. & alibi passim accipitur. 2. *specialiter*, & sic notat rempubl. in specie popularem. 3. Pol. 7.

III. *Definitio.* Est verò Respublica ordo civitatis cum aliorum magistratum, tum præcipuè illius, qui summam habet potestatem utilitatis gratia. 3. Pol. 6.

IV. *Subjectum s. Materiale,* quod est civitas, prout sine ordine consideratur.

V. *Formale,* quod est ordo inter parentes & imperantes, inter quos tamen aliū subordinatam, alii verò summam potestatem obtinent, à qua s. potius illis, qui eam obtinent, præcipuè diversitas rerumpublicarum nascitur. Quum enim necesse sit, summam potestatem esse aut penes unum, aut penes paucos, aut penes multos, 3. Pol. 7. hinc si summa potestas penes unum est, est Monarchia, quæ rursus vel regnum vel Dominatus vel Tyrannis est: si est penes uno plures, non tamen omnes indivisim, est Aristocratia vel Oligarchia; si penes multos vel omnes indivisim, Politia vel Democratia, si penes uno plures, divisim mixta.

VI. *Finis,* qui est utilitas, vel publica, quam in rectis rebuspublicis imperantes intendunt; vel privata, quam in corruptis quærunt.

Circa πολιτείας s. Rempublicam in genere notetur

I. *Simplex,* qualis est, ubi summa potestas aut est penes unum aut uno plures indivisim, ut Regnum, Dominatus, Tyrannis, Aristocratia, Oligarchia, Politia, Democratia. (est.

I. vel

2. *Mixta,* qualis est, ubi summa potestas penes uno plures divisim
1. *Recta,* quæ communem utilitatē intendit, 3. Pol. 6. s. ubi unus vel pauci vel multi ad communem utilitatem imperant, 3. Pol. 7. cujusmodi sunt, Regnum, Aristocratia, Politia & Mixta recta.

VII. *Distinctio.*
Est autem Respublica

2. vel

2. *Corrupta,* quæ privatam imperantium utilitatem intendit, 3. Pol. 6. s. ubi ad privatam utilitatem vel unius vel paucorum vel multitudinis gubernatio fit, 3. Pol. 7. cujusmodi sunt Tyrannis, Oligarchia, Democratia, & mixta mala.

I. *Regni* exhibet societas paterna sive patris in liberos imperium, 8. Eth. 12. unde & regium appellatur, 1. Pol. 12. Ut enim (1.) in societate paterna unus est, penes quem summa potestas est: ita & in Regno penes Regem unicè summa potestas est. Ut (2.) pater suorum liberorum primariò utilitatem quærat: ita & Rex omnes suos actus & consilia ad suorum subditorum commodum dirigit. Ut (3.) pater in societate hac est persona excellentior; sic & Regem inter subditos excellere oportet, 1. Pol. 12.

IX. *Imago Reipubl. cujuscunq;* h. e. tam simplicis, quam mixtæ, tam rectæ, quam corruptæ, quæ ex domo, in qua maritus & uxor, dominus & servus, pater & liberi, fratres &c. sunt, peti potest. Nam imaginem s. similitudinem

II. *Tyrannidis*, ut & *Dominatus*, exhibet societas herilis s. domini in servos imperium, 8. Eth. 12. Ut enim (1.) in societate herili summa potestas penes unum, vid. Dominum est: ita & in Tyrannide & dominatu est penes unum, videlicet Tyrannum vel Dominum. Ut (2.) Dominus agit id. sibi quod est utile 8. Eth. 12. ita & Tyrannus in Tyrannide. (3.) Dominus in societate herili primariò suum, per accidens demum servi utilitatem respicit, 3. Pol. 6. ita & in Dominatu Dominus.

III. *Aristocratie*, exhibet viri & uxoris in domo imperium, 8. Eth. 12. Ut enim (1.) Maritus & uxor uno plures sunt, qui imperant: ita & in Aristocratia uno plures oportet esse. Ut (2.) Maritus & uxor meliores sunt & digniores reliquis in domo, ita & in Aristocratia imperantes præ cæteris virtute eminere par est.

IV. *Oligarchie* exhibent uxores divites ob divitias imperium in maritos sibi arrogantes, 8. Eth. 12. Ut enim illatum imperium non est ex virtute, sed ex divitiis; ita & in Oligarchia sese res habet.

V. *Politie* exhibet fratrum societas. Ut enim fratres in adeunda hæreditate æquales sunt; ita & in Politia omnes habentur æquales.

VI. *Democratie* exhibent plures in una domo aut nullum aut infirmum dominium habentes, 8. Eth. 12. Uti enim ibi pro lubitu quisque; ita & in Democratia agit.

VII. *Mixta*, exhibet itidem mariti & uxoris imperium. Ut enim maritus imperat circa ea, quæ virum decent, & quæ uxori conveniunt, circa illa illi imperium tribuit, 8. Eth. 12. ita & in mixta imperantes divisim potestatem habent.

TAB. VI.

TAB. VI.
De Regno & Tyrannide.

1. *Respublica*, ubi unus maximè secundum leges imperat. Vocat id Aristoteles 3. Pol. 14. Laconicum, quia apud Lacedæmonios tale in usu fuit.
2. *Respublica*, ubi unus habet summam potestatem, ad tyrannicam quàm proximè accedentem, legitimè tamen acceptam. Vocat id Aristoteles l. d. regnum Barbarorum, eò quòd Barbaros i. e. servili ingenio præditos obtinuit.
3. *Respublica*, ubi unus extra ordinem & præter morem summam potestatem habet & salutem publicam primariò non intendit. Vocat id Aristoteles l. d. *Æsymnetiam* s. electivam tyrannidem.
4. *Respublica*, ubi unus vel propter virtutis eminentiam, vel propter illustria parentum merita imperat, non tamen cum absoluta & omnium summa potestate. Vocat id Aristoteles l. d. *HEROICUM*.
5. *Respublica*, ubi unus imperat cum absoluta & summa omnium potestate ad utilitatem publicam. Et hæc acceptio propria hujus loci est.

I. *Homonymia*.
Appellatur
autem Re-
gnum

II. *Definitio*. Est verò Regnum juxta Aristotelem 3. Pol. 7. Monarchia ad communem utilitatem respiciens, s. quod idem est, Respub. ubi unus summam omnium potestatem habet & communem utilitatem primariò respicit. Vocatur aliàs 3. Pol. 16 *παμβασιλεια*.

III. *Requisita s. Conditiones*. Requiritur autem ad Regnum dictum (I.) Ut Monarchia sit, s. quod idem est, ut unus summam omnium potestatem habeat. Est enim Monarchia 1. Ret. 8. ubi unus omnium est dominus. Ubi itaque unus imperat juxta leges, ibi regnum propriè tale non est, cum & in Aristocrazia & Democratia unus juxta leges imperare possit, manente tamen formâ pristina. 3. Pol. 16. (II.) Ut respiciat primariò ad salutem publicam. Unus ille omnium summam potestatem habens & ad communem utilitatem primariò respiciens Rex vocatur.

Circa Re-
gnum no-
tanda

IV. *Modi*, quibus ad regiam potestatem pervenitur, quos inter communes sunt (1.) *Sors*, cujus usus esse potest, ubi virtute pares plures unò sunt, & tamen non nisi unus retentâ regni formâ admitti potest. (2.) *Electio*, quæ vel est prorsus libera, ita ut quilibet, cujuscunque ordinis, nationis & conditionis sit, eligi possit; vel quodammodo limitata h. e. vel ad certam familiam, nationem, aut aliam personæ conditionem restricta, qualis obtinet hodiè in nostra Republica, ubi Electores non nisi Germanum vel principem vel Comitem in Imperatorem eligendi potestatem habent. (3.) *Succesio*, quæ ibi obtinet, si plures regis filii sint & regnum indivisum maneat, primogenito potestas regia conferri solet. Est autem primogenitus, qui primò locò est natus, sive jam ante, sive post adeptum à patre regnum natus fuerit: sive alius post eum s. nullus nascatur.

I. *Homonymia*.
Appellatur
autem 4. Pol.
10. Tyrannis

V. *Oppositum*.
quod est Ty-
rannis, de qua
notetur

1. Regnum Barbarorum, quod aliàs Dominatus à Politicis appellatur. Est verò dominatus ejusmodi Respublica, ubi unus summam habet potestatem & ad suam primariò & per se, secundariò demùm & per accidens ad publicam respicit utilitatem.
2. Resp. ubi unus præter morem ad summam potestatem evectus, suam respicit primariò utilitatem.
3. Resp. ubi unus imperat cum absoluta potestate ad utilitatem suam unice respiciens.

II. *Definitio*. Est verò juxta Aristotelem 3. Polit. 7. Tyrannis Monarchia ad privatam utilitatem respiciens i. e. ejusmodi Resp., ubi unus summam habet potestatem & ad suam unice respicit utilitatem.

III. *Requisita s. proprietates*. Requiritur autem ad Tyrannidem (1.) Ut unus ibi summam potestatem habeat. Ubi g. plures unò imperant, Tyrannis esse nequit. (2.) Ut unice respiciat ad privatam utilitatem. Unus ille summam potestatem habens & suam unice intendens salutem Tyrannus vocatur: qui vel est *Titulo tantum* talis, qualis est, qui modò illegitimò summam potestatem adeptus, rectè tamen Rempub. administrat; vel *exercitio tantum*; qualis est, qui modò quidem legitimò summam potestatem adeptus, eâ autem abutitur, & tyrannicè Remp. administrat; vel *Titulo & Exercitio simul*, cujuscumodi qui & modo illegitimo summam adeptus est potestatem, & simul pessimè Rempub. administrat.

TAB. VII.
De Aristocratiā & Oligarchia.

- I. Etymologia.** Vocatur autem sic Aristocratiā, vel quia ibi imperantes ἀρετὴν τοῦ ἀριστοῦ i. e. ad optimum respiciunt; vel quia ibi ἀριστοὶ i. e. optimates imperant, ut habet Aristoteles, 3. Pol. 7. quæ posterior ratio magis congruit.
- II. Homonymia.** Appellatur autem Aristocratiā, 4. Pol. c. 7.
- III. Definitio.** Est verò Aristocratiā Respublica, in qua pauci, plures tamen uno summam potestatem (indivisim) habent, & ad communem utilitatem respiciunt, 3. Pol. 7.
- IV. Requisita seu Proprietates.** Requiritur autem ad Aristocratiā (1.) Ut ibi uno plures imperent. Nam ubi unus imperat, ibi est Monarchia, ubi autem est Monarchia, ibi non potest esse Aristocratiā. (2.) Ut pauci ibi imperent. Dicuntur autem pauci h. l. imperare, quando non omnes imperant. (3.) Ut pauci illi imperantes summam potestatem indivisim habeant, h. e. ita, ut neuter aliquid altero inconsulto facere iure possit in iis, quæ ad rempublicam spectant. (4.) Ut ad communem utilitatem respiciant.
- V. Oppositum.** quod est Oligarchia; de qua notanda
- I. Etymologia.** Dicitur autem Oligarchia ἀπὸ τῶν ὀλίγων s. quia pauci imperant.
- II. Homonymia.** Vocatur autem Oligarchia
- III. Definitio.** Est verò Oligarchia Respublica, ubi plures uno, pauci tamen, (indivisim) habent summam potestatem & ad propriam respiciunt utilitatem.
- IV. Requisita s. Proprietates.** Requiritur autem ad Oligarchiam (1.) Ut ibi uno plures imperent cum summa potestate. Et per hoc distinguitur à Tyrannide, in qua unus tantum summa cum potestate imperat. (2.) Ut pauci imperent cum summa potestate. Et per hoc distinguitur à Democratia. Dicuntur autem rursus h. l. pauci imperare, quando non omnes imperant. (3.) Ut pauci simul summi indivisim summam potestatem habeant. Et per hoc distinguitur à mixta. (4.) Ut ad privatam commodum respiciant. Et per hoc distinguitur ab Aristocratiā.

TAB. IIX.

TAB. VIII.
De Politia & Democratia.

Circa Po-
litiam
notanda

I. *Homonymia*: Vocatur autem Politia (1.) in genere quæ vis Respublica, & ita hæc vox accipitur 3. Pol. c. 6. & 7. 4. Pol. 1. (2.) Respublica popularis in specie, 3. Pol. 7.

II. *Synonymia*: Vocatur autem Politia etiam Timocratia, 8. Eth. 12. item Democratia, ut constat ex 4. Pol. 3. quamvis in Aristotele non nisi opposita Politia Respublica hoc nomine appelletur.

III. *Definitio*: Est verò juxta Aristotelem, 3. Pol. 7. Politia Respublica, ubi multitudo seu Populus summam potestatem (indivisim) habet, & ad communem utilitatem respicit.

IV. *Requisita sive proprietates*. Requiritur autem ad Politiam (1.) ut ibi multi, sive quod idem est, omnes collectivè sumti summam potestatem habeant. Et per hoc distinguitur à Regno simul & Aristocratia. (2.) ut omnes simul sumti summam potestatem indivisim habeant. Et per hoc distinguitur à mixta. (3.) ut ad communem utilitatem respiciant. Et per hoc distinguitur ab opposita Democratia.

I. *Homonymia*. Accipitur autem vox Democratia (1.) pro Republica recta, & in specie quidem ea, quæ ab Aristotele Politia, ab aliis status popularis dici consuevit. (2.) pro transgressione Politia s. popularis status, 8. Eth. 12. 3. Pol. 7. & 8. 4. Pol. 2. & alibi. Et hæc acceptio posterior hujus loci est. Hujus autem rursus, 4. Pol. 4. & 6. varia enumerantur genera, inter quæ (1.) ubi omnes sunt æquales, ita tamen, ut obtineat id, quod pluribus videtur. (2.) Ubi Magistratus secundum exiguum censum constituuntur, ita ut quicumque eum habuerit, ad honores istos suscipiendos capax sit. (3.) Ubi omnes sine discrimine, modò non infamiâ notati, ad magistratus munia aspirandi facultatem habent, lex interim dominatur. (4.) Ubi omnes modò veri cives ad Magistratus gerendos habentur idonei, ita ut & lex ibi dominetur. (5.) Ubi Legum nulla est autoritas, sed plebis decreta legibus prævalent.

V. *Oppositum*, quod est Democratia, de qua notanda

II. *Synonymia*. Appellatur autem Democratia, ut h. l. accipitur, ab aliis Ochlocratia.

III. *Definitio*. Est verò Democratia Resp. ubi multitudo sive plebs summam potestatem (indivisim) habet & ad suam utilitatem respicit.

IV. *Requisita s. proprietates*. Requiritur autem ad Democratiam (1.) ut multitudo s. plebs ibi summam potestatem habeat. Quia enim ibi obtinet, quod pluribus videtur, 6. Pol. 2. ubique autem contingit plures esse, qui plebis nomine veniunt, non potest non id, quod plebi ita visum fuerit, ibi obtinere, 6. Pol. 2. Et per hanc distinguitur non tantum à Tyrannide, sed etiam ab Oligarchia. (1.) ut indivisim summam potestatem habeat. Et per hoc distinguitur à Mixta. (3.) Ut ad suam respiciat utilitatem, quod fit, ubi id, quod pluribus conducit, discernitur, licet paucis injuriâ fiat. Et per hoc à Politia s. populari statu distinguitur.

TAB. IX.

TAB. IX.
De Republica Mixta.

Circa Remp.
Mixtam no-
tanda

- I. *Homonymia.* Accipitur autem mixta Respubl. { 1. pro tali, quæ inter rectam & extremè corruptam medi- am quasi naturam obtinet, qualis v. g. Dominatus.
2. pro tali, quæ administrandi modum à forma s. statu di- versum habet.
3. pro tali, in qua penes uno plures divisim summa pote- stas est. Et hæc acceptio ultima propria & hujus loci est.
- II. *Definitio.* Est verò mixta Respubl., ubi penes uno plures divisim summa est pote- stas, vel quod idem est, *Respublica*, ubi duæ vel plures Resp. in unam ita coale- scunt, ut in ea partim sint, partim non sint, qualis v. g. nostra Respubl. Romano- Germanica hodierna.
- III. *Requisita s. Proprietates.* Requiritur autem ad mixtam Rempubl. (1.) Ut Summa Potestas sit penes uno plures. Et per hoc distinguitur ab omni Monarchia. Ubi enim summa potestas penes unum est, ibi Monarchia est, ubi autem Monarchia, ibi simplex est Respublica, ubi autem est simplex Respublica, ibi non est mixta. (2.) Ut sit penes uno plures divisim, h. e. ita, ut unus vel una pars aliquam vel aliquas summæ potestatis particulas habeat, quam vel quas altero aut parte altera incon- sultâ possit exserere. Et per hoc distinguitur ab Aristocratiâ, item Politia. Duobus autem modis penes uno plures summa potestas divisim esse potest. (1.) ita, ut plu- res Respubl. simplices in unam coalescant, quæ tamen specie non differunt. v. g. duæ Monarchiæ s. regna vel tres Aristocratiæ. Prius contingit, quando penes duos summa potestas est, ita tamen, ut unus hæc Majestatis jura v. g. summam potesta- tem in constituendis magistratibus, item jus extremæ provocationis habeat, alter autem reliqua, ambo verò simul sumti omnia. Posterius, ubi penes sex summa po- testas ita est, ut duo priores simul sumti aliqua, aliqua rursus alii duo, & ita porro aliqua reliqui duo habeant, omnia autem penes sex illos divisim sint. (2.) ita ut duæ vel plures specie diversæ in unam coeant, v. g. Regnum & Aristocratiâ, vel Regnum & Politia, vel Aristocratiâ & Politia, vel Regnum, Aristocratiâ & Po- litia. *Primum* fit, quando penes unum aliqua, item penes optimates aliquos rursus aliqua sunt Majestatis jura: *Secundum*, quando aliqua majestatis jura penes unum sunt, aliqua penes populum: *Tertium*, quando aliqua penes optimates, aliqua pe- nes populum: *Quartum*, quando aliqua penes unum, aliqua penes optimates, ali- qua penes populum sunt. Et quidem si penes unum plura ac potiora Majestatis jura sunt, Regnum s. Monarchia; si penes optimates, Aristocratiâ; si penes popu- lum, Politia prævalere dicitur. Differt autem formaliter s. essentialiter mixta à quavis simplicium etiam prædominante: nam v. g. mixta ex Regno & Aristocra- tiâ, in qua Aristocratiâ prævalet, formaliter ab Aristocratiâ differt; siquidem in Aristocratiâ omnia Majestatis jura penes optimates indivisim esse oportet, in mixta autem illa tantum aliqua sunt.
- IV. *Distinctio.* Est autem Respublica mixta alia recta, ubi nim. uno plures summam potestatem divisim habentes ad communem respiciunt utilitatem, cujusmodi est ea, quæ mixta est ex Regno & Aristocratiâ &c. alia corrupta, ubi nim. uno plures summam potestatem divisim habentes ad privatam respiciunt utilitatem, cujus- modi est ea, quæ mixta est ex Tyrannide & Oligarchia, item Oligarchia & Demo- cratiâ &c.

13. 2.

TAB. IX.

TAB. X.
De Majestate.

- I. *Etymologia.* Dicitur autem Majestas à Majus, sicut à Vetus vetustas, à Tempus tempestas.
- II. *Homonymia.* Accipitur autem Majestas 1. pro honore & dignitate. 2. pro eminenti in omnia dominio, sive pro summa in omnibus potestate.
- III. *Synonymia.* Idem autem significant Majestas in posteriori acceptione & τὸ πολιτεία 3. Pol. 6. & 7.
- IV. *Definitio.* Est verò juxta Aristotelem ll. cc. πολιτεία s. Majestas summa in civitate, ubique sive in omnibus potestas.
- V. *Subjectum.* Et quidem 1. commune majestatis subjectum est civitas sive Respubl. cum in omni Rep. sive simplex, sive mixta fuerit, illa sit. 2. proprium est persona una, vel plures, v. g. in regno est Rex, in Aristocratia Optimates, in Politia populus; in mixta uno plures.
- VI. *Requisita sive proprietates.* Requiritur autem ad majestatem (1.) ut sit potestas. Potestas autem h. l. denotat jus vel imperium. (2.) Ut sit potestas summa, quæ apud Aristotelem τὸ κρείον appellatur. Est autem τὸ κρείον s. summa Potestas h. l. quæ præter Dei immortalis potestatem inter homines non agnoscit superiorem. Penes quem proinde vel penes quos summa potestas est, illius vel illorum actus alterius juri non subsunt ita, ut alterius voluntatis humanæ arbitrio irriti possint reddi, unde porrò sponte suâ sequitur, illum vel illos, cujus vel quorum actus adstricti sunt ad certas leges, penes illum vel penes illos summam potestatem non esse, utpote quæ legibus soluta. Sicut autem summa potestas in genere hominum non agnoscit superiorem, ita nec parem s. æqualem in una eademque civitate admittere potest. Cum enim summum h. l. dicatur, supra quod est nihil, ipsum autem est supra reliqua omnia, neutra tunc erit summa, cum neutra sit supra omnia. (3.) Ut sit summa potestas in civitate. Perinde autem est, sive quis unius urbis incolis cum summa præsit potestate, sive pluribus aut toti genti; neque illius, qui pluribus aut urbibus aut populis ita præest, potestas major intensivè est potestate illius; qui uni aut paucioribus cum summa potestate imperat, licet extensivè major sit, h. e. ad plures sese extendat. (4.) Ut sit summa potestas in civitate ubique, h. e. ut non tantum in re aliqua certa, sed ut in omnibus ad Remp. spectantibus summa sit. Hinc si quis Regum non haberet summam potestatem v. g. in re militari, penes illum Majestas integra non foret.
- VII. *Partes.* Majestatem, quæ totum potestativum h. e. ex variis partibus constans, constituentem, quæ aliàs vocari solent Regalia, jura imperii, jura Majestatis. Nihil autem aliud est Majestatis jus, quàm summa in re aliqua certa ad Remp. pertinente potestas, cujusmodi est (1.) potestas summa ferendi & abrogandi leges. (2.) potestas summa constituendi Magistratus & ordinandi judicia. (3.) Potestas summa recipiendi extremam provocationem. (4.) Potestas summa bellum indicendi, pacem ineundi. (5.) Potestas summa fœdera pangendi. (6.) Potestas summa circa religionem. (7.) Potestas summa circa monetas. (8.) Potestas summa vectigalia imperandi. (9.) Potestas summa exigendi tributa. (10.) Potestas summa conferendi dignitates. (11.) Potestas summa circa impendia. (12.) Potestas summa convocandi comitia &c. Penes quem autem s. penes quos Majestas utpote totum est, penes illum vel illos omnia Majestatis jura oportet esse, cum contradictionem implicet totum alicubi sine suis partibus esse. In regno proinde, quia Majestas est penes regem, in Aristocratia penes optimates &c. ideò & Majestatis jura in regno penes regem, in Aristocratia penes optimates sint. Neque ullum Majestatis jus salvâ manente majestate v. g. Regis concedi potest alteri, quamvis illius exercitium absque Majestatis imminutione benè concedi queat, v. g. sine detrimento Majestatis potest Rex in regno alii concedere, ut leges condat, reservatâ sibi hac in re superioritate. Ex eo autem nequaquam sequitur, Majestatem simpliciter esse indivisibilem. Quoniam enim totum est & ex partibus constat; ideò & in partes illas dividi potest.

Circa Majestatem notanda

TAB. XI.

De Legibus, Magistratibus ac Extremâ Provocatione.

- I. *Subjectum* s. penes quos illa potestas sit. Est autem illa in Regno penes Regem, in Aristocratiâ penes optimates æqualiter ac indivisim, in Politia s. populari Rep. penes populum indivisim. Et penes quem vel quos hoc majestatis jus est, penes illum vel illos etiam est, ut leges ab aliis latis in sua civitate valere jubeant.
- I. *Jus s. summa potestas con- dendi & abro- gandi leges. Ubi notetur*
- II. *Quid sit Lex s. Definitio.* Est verò Lex juxta Aristotelem I. Eth. c. ult. O- ratio vim cogendi habens.
- III. *Distinctio.* Est verò (1.) Lex alia *Nature* s. Naturalis, quæ nil aliud est, quàm dictamen rectæ rationis, indicans actu alicui ex ejus convenien- tia aut disconvenientia cum ipsa natura rationali inesse moralem tur- pitudinem, aut necessitatem moralem s. ut habet Aristoteles 5. Eth. 10. quæ ubique eandem vim habet, & non quia ita videtur vel non vide- tur, qualis v. g. est Lex, de non occidendo homine, de non committen- do adulterio. Et hujusmodi lex ratione sui semper est immutabilis & justa omnesque obligat homines, ab eo statim tempore, quo usus ra- tionis exserere se coepit: alia *positiva humana* s. mere civilis, quæ nim. voluntate ejus, penes quem civilis potestas est, vim demùm obligandi accepit, s. juxta Aristotelem I. d. quæ tale quid præcipit aut prohibet, quod ab initio, utrum hoc vel illo modo fieret, nihil referebat, qualis v. g. Lex est, septem ad testamentum testes requirens. Et hujusmodi Lex est mutabilis obligatque à tempore promulgationis eos saltem, quibus lata est: alia *Naturalis & civilis simul*, quæ nihil aliud, quàm lex naturæ à potestate civili, simul definita, qualis v. g. in Regno est, quan- do Rex adulterium prohibet aut ebrietatem. (2.) Lex alia est *universa- lis*, cujus videlicet valor per universam Rempubl. se extendit; alia *par- ticularis*, cujus videlicet vis ad aliquam tantum Reip. partem porrigitur, v. g. statutum civitatis. (3.) Lex alia *fundamentalis*, quæ imperandi modum determinat, s. modum imperandi imperantibus præscribit; qualis v. g. est Capitulatio Imperatorum; alia est *non fundamentalis*, quæ nim. circa res alias occupata est, v. g. circa testamenta, circa tute- lam &c. (4.) Lex alia *scripta*, alia *non scripta*, unde de legis essentia scri- pturam non esse facile patet. (5.) Lex alia est *justa*, alia *injusta*.
- I. *Subjectum*, s. penes quos illa potestas. Est autem illa in Regno penes Regem, in Aristocratiâ penes optimates æqualiter & indivisim, in Politia penes populum in mixta Republ. Subje- ctum variat.
- II. *Jus s. summa potestas constituendi Magistra- tus. Ubi rursus not.*
- II. *Quid sit Magistratus.* Est verò juxta Aristotelem 4. Pol. 15. Ma- gistr. præfectus societatis civilis, cui data est de quibusdam de- liberandi, judicandi & maximè imperandi potestas. Non pro- inde Magistratus sunt (1.) Sacerdotes, ut tales, I. d. (2.) Consi- liarii, ut tales, h. e. qui consultandi quidem de rebus quibus- dam potestatem habent, imperandi autem facultate destitu- untur. (3.) Legati, qui mitti possunt in Regno à Rege, in Ari- stocratiâ ab optimatibus, in Politia à populo; Imò & hi, qui partim subditi sunt, partim non sunt, pro eâ parte, qua non sunt subditi, jus mittendi legatos habent. Jure autem gentium Legati sunt inviolabiles, i. e. quò minùs illi, ad quos mit- tuntur, vim iis inferat, jure gentium prohibentur, quod ta- men non obligat eos, per quorum fines non impetratâ priùs veniâ transeunt, cum quando ad hostes eorum eunt, aut ab hostibus veniunt, aut aliâs hostilia moliuntur, quò minùs aut capiantur, aut interficiantur, nihil obstat.
- I. *Subjectum.* Est autem jus extremæ provocationis in Regno penes Re- gem, in Aristocratiâ penes optimates æqualiter & indivisim, in Politia penes populum indivisim &c.
- II. *Quid sit extrema provocatio.* Est verò extrema provocatio nihil aliud, quàm à sententia inferiorum magistratum ad eum vel eos, qui in eâ summam habent potestatem, appellatio.

Inrer Ma-
jestatis
jura est

TAB. XII.

De Bello, Pace & foederibus.

I. *Subiectum* s. penes quos illa potestas, Est autem in Regno penes Regem, in Aristocratia penes optimates indivisim, in Politia penes populum &c.

II. *Quid sit bellum*. Est verò juxta Grotium D. J. B. & B. l. r. c. r. Bellum status per vim certantium, qua tales sunt.

III. *Distinctio*: Est autem bellum 1. aliud *publicum*, quod utrinque geritur à potestate publicâ; aliud *mixtum* s. partim publicum, partim privatum quod nim. geritur à potestate publicâ adversus subditos, aut à subditis adversus potestatem publicam. 2. Aliud *justum*, aliud *injustum*. Justum autem bellum vocatur, quod à personis legitimis causas ob justas intentione legitimâ & modo legitimo geritur. Requiritur g. ad justum bellum. (1.) *persona legitima*. Sunt autem personæ legitimæ, penes quas aut majestas est, aut ad minimum hoc majestatis jus, in Regno v. g. Rex, in Aristocratia optimates, in Politia populus &c. (2.) *causa justificata*. Est verò causa justificata belli vel subditorum inobedientia, vel injuria ab aliis illata, vel inferenda, aut ipsi Reip. aut sociis s. confœderatis, aut in universum societati humanæ. Uti enim injuria talis illata bello, cum aliter non licet, jure potest vindicari, ita inferenda armis & bello potest propulsari. (3.) *Justa intentio*. Justa verò intentio est, quando non honoris studio aut privatæ utilitatis ergò bellum geritur, sed tantum ut justitia exerceatur, injuriâ ablatam recuperetur &c. (4.) *Modus legitimus*, qui certos vindictæ limites ponere, in fontibus, quales sunt pueri, fœminæ, aliisq; ab ulu armorum abstinere, ut Ecclesiasticis, senibus parcere, ac undiquaque temperamentum adhibere ex polcit. Injustum verò bellum est, quod, vel ab illegitimis personis, vel ob causas non justificas, vel intentione, vel modo non legitimo geritur. Injustum g. bellum (1.) est *ratione personarum*, quod videlicet suscipitur ab iis, penes quas nec Majestas est, nec hoc majestatis jus. (2.) *ratione cause*, quod videlicet suscipitur nullâ de causa justificata, v. g. ob imminuendam potentiam alterius valdè crescentem, aut imperandi meram libidinem, commodum privatum aliquod &c. (3.) *ratione intentionis*, ut quando famam &c. ex bello aliquis sibi parare intendit. (4.) *Ratione modi*, ut quando supra modum savitia exercetur.

IV. Jus s. summa potestas, bellum gerendi. Ubi notetur rursus

Inter Majestatis jura est

I. *Subiectum*: Est verò jus s. potestas pacem pangendi s. ineundi, penes quos est jus bellum gerendi, in regno videlicet penes Regem, in Aristocratia penes optimates, in Politia penes populum &c. Quòd si fortasse Rex est ejus ætatis, ut judicii maturitatem non habuerit, aut mentis imminutæ fuerit, exercitium & quasi tutela hujus juris erit penes populum aut eum, cui id populus delegaverit.

II. *Quid sit pax*. Est verò pax nihil aliud, quam paxio bellum finiens.

III. *Quomodo rumpatur pax*. Rumpitur autem pax (1.) faciendo contra id, quod omni paci inest, ut si vis bellica aut toti civitati, aut parti ejus, aut sociis in pace comprehensis, ubi nulla nova subest causa, de novo infertur. (2.) faciendo contra id, quod expressè in pace dictum est.

I. *Subiectum*. Est verò illud jus in regno penes Regem, in Aristocratia penes optimates, in Politia penes populum &c.

2. *Quid sit*. Est autem fœdus nihil aliud, quam conventio publica inter eos, qui aut summam potestatem habent, aut ad minimum hoc majestatis jus.

3. *Distinctio*. Foedus autem 1. aliud est *equale*, quod videlicet utrinque eodem modo se habet, quale v. g. est, quando duo Reges conveniunt, ut auxilia præstentur paria equitum, peditum, navium &c. vel ad omne, vel ad aliquod bellum; aliud *inequale*, quod videlicet eodem modo utrinque se non habet, quale v. g. illud, cum unus Rex majora auxilia, quam alter promittit. 2. Aliud est *reale s. perpetuum*, quod propterea renovatione nullâ opus habet; aliud *personale*, quale est, quod ad certum durat tantum tempus, vel cum contrahentibus esse definit.

V. Jus s. summa potestas pacem pangendi. Ubi notetur rursus

VI. Jus s. summa potestas pangendi fœdera. Ubi rursus notetur

TAB. XIII.

De Religione & illis, quæ ad Religionem pertinent, & de Moneta, Vectigalibus, & Tributis.

<p>VII. Summa potestas in religionem, & complectitur jus religionem introducendi, tolerandi, conservandi, sacerdotes constituendi, concilia convocandi &c. Ubi notetur</p>	<p>I. Subjectum. Est verò potestas illa in Regno penes Regem, in Aristocratiâ penes optimates, in Politia penes populum &c. In nostra Rep. vigore Pacificationis religiosæ quilibet Imperii status jus habet, publicum vel Pontificiæ doctrinæ vel Augustanæ Confessionis exercitium concedere vel abrogare.</p> <p>II. Quid sit religio: Est verò Religio juxta Ciceronem, quæ superioris cujusdam naturæ, quam divinam vocant, curam ceremoniamque adfert.</p> <p>III. Quoruplex sit. Est autem (1.) Religio vera, quæ à fide in Christum & Christiana dici solet, qualis est, quæ revelationem divinam, h. e. tam V. quàm N. T. libros Canonicos admittit, & quæ in utrisque docentur, tanquam vera agnoscit. (2.) quæ est juxta solum rectæ rationis dictamen seu ductum; quamvis hæc vix ullibi pura extiterit. (3.) Pagana seu idololatrica, quæ uti olim passim fuit recepta, ita nec hodiè ubi vis terrarum esse desit. (4.) Muhammedana. (5.) Judaica, qualem nim. hodiè Judæi profitentur.</p>
<p>Inter Majestatis jura IIX. Jus s. summa potestas circa Monetam, quæ complectitur potestatem monetam cuedendi, materiam determinandi, valorem constituendi & mutandi, figuram certam imprimendi &c. Ubi not.</p>	<p>I. Subjectum, Est verò potestas illa in Regno apud Regem, unde & Aristoteles 2. Oec. 1. eam ad regiam administrationem refert; in Aristocratiâ penes Optimates, in Politia penes populum, &c.</p> <p>II. Moneta Materia, quæ pro ratione diversarum gentium varia esse potest. Potest enim esse (1.) charta, ut apud Cathanos. (2.) Corium, ut apud Spartanos. (3.) Ferrum, ut apud Clazomenios. (4.) Stannum, ut apud Syracusios. (5.) Cuprum, ut apud Suecos etiamnum hodiè, ut & Italos, Gallos. (6.) argentum. (7.) aurum, quæ tamen duo posteriora metalla, cum ex constitutione gentium passim habeantur magno in pretio, commodissimam monetæ materiam præbent.</p> <p>III. Forma l. figura, quæ propterea ab initio impressa, ut homines à ponderandi molestia immunes redderentur. 1. Polit. 9. Potest & illa varia esse, ut liquet.</p>
<p>IX. Jus s. summa potestas circa vectigalia, quæ complectitur potestatem vectigalia imperandi, augendi, minuendi &c. Ubi rursus not.</p>	<p>I. Subjectum: Est verò potestas illa in Regno penes Regem, in Aristocratiâ penes Optimates, in Politia penes populum &c.</p> <p>2. Quid sit vectigal. Est verò vectigal nihil aliud, quàm reditus publicus, qui ratione mercium importandarum, aut eorum, quæ circa merces sunt, penditur.</p>
<p>X. Jus s. summa potestas imperandi tributa. Ubi not. similiter</p>	<p>I. Subjectum. Est verò potestas illa in Regno penes Regem, in Aristocratiâ penes Optimates, in Politia penes populum &c.</p> <p>2. Quid sit tributum. Ut verò tributum reditus publicus, qui ratione bonorum aut personarum extra mercium usum dependitur.</p> <p>3. Ratione quorum exigi queat? Potest autem exigi (1.) ratione terræ, sive agrorum, vinearum, &c. (2.) Ratione illorum, quæ regioni alicui sunt propria, ut ratione aurifodinæ &c. (3.) Ratione mercaturæ, v. g. monopolii. (4.) Ratione pecorum. (5.) Ratione corporum seu capitum, quod tributi genus etiam inde CAPITATIO vocari solet.</p>
<p>XI. Jus s. summa potestas vel eminens Dominium in bona privatorum communis utilitatis ergo, item jus s. summa potestas conferendi dignitates, indicendi comitia &c. Ubi rursus notetur Subjectum. Sunt verò ista ut & reliqua majestatis jura in regno similiter penes Regem, in Aristocratiâ penes optimates, in Politia penes populum.</p>	

TAB. XIV.
De Parentibus & Subditis & Homagio.

I. Quid sint? Sunt autem h. l. parentes, quicumque potestati civili sunt subiecti vel parere tenentur, v. g. in Regno omnes præter Regem, in Aristocratia omnes præter optimates simul sanctos, sunt & dicuntur parentes.

Post jura
Majesta-
tis s. im-
peranti-
um agen-
dum de
parenti-
bus, de
quibus
notandū

II. Distinctiones.
Parentes autē

- 1. alii sunt { *Peregrini*, qui in alienâ degunt Rep. ubi domicilium non habent, quales sunt v. g. Mercatores Anglicani & Hispani in nostra Republica mercaturam exercentes.
- 1. alii sunt { *Incolæ*, qui alicubi domicilium quidem habent, Reipubl. verò pars non sunt, quales olim in Ægypto fuere Israëlita.
- 1. alii sunt { *Indigenæ*, qui alicubi domicilium habent, ibique Reip. pars sunt.
- 2. alii sunt { *Propriè subditi*, qui ratione personæ potestati civili subsunt & simul ejus Reip. pars sunt.
- 2. alii sunt { *Impropriè subditi*, qui non ratione personæ, sed bonorum tantum potestati civili subsunt v. g. Belgæ in nostra Rep. bona s. prædia habentes.
- 3. alii sunt { *Merè subditi*, qui ita potestati civili subsunt, ut nullam prorsus potestati partem ipsi habeant, quales sunt v. g. in Regno omnes præter Regem, sive magistratum gerant, sive non gerant.
- 3. alii sunt { *Mixti* s. ex parte subditi, qui ita potestati civili subsunt, ut ipsi quoque potestatis partem teneant.
- 3. alii sunt { *Absolute & simpliciter subditi*, qui sine conditione potestati civili subsunt.
- 4. alii sunt { *Secundum quid subditi*, qui cum certis conditionibus potestati civili subsunt.
- 5. alii sunt { *Spontanei*, qui ultrò potestati s. regimini civili se subjecerunt.
- 5. alii sunt { *Coacti*, qui vi bellicâ sub potestatem civilem redacti.
- 6. alii sunt { *Tantum privati*, qui ita potestati civili subsunt, ut magistratûs munere nullò fungantur.
- 6. alii sunt { *Non tantum privati*, qui potestati civili & ipsi subsunt, & Magistratum simul gerunt.
- 7. alii sunt { *Mediati*, qui ita potestati civili superiori subsunt, ut & alii etiam inferiori subsint.
- 7. alii sunt { *Immediati*, qui non mediante aliâ inferiori potestati civili alicui subsunt.
- 8. alii sunt { *Clerici*, qui sacris operantur.
- 8. alii sunt { *Laici*, qui sacro ordini non sunt addicti.

III. Illorum officium, quod complectitur (1.) Obedientiam. (2.) Fidelitatem. (3.) Amorem. (4.) Observantiam.

- I. *Etymologia*. Dicitur autem Homagium aliis ab *ὁμῶν* i. e. unio, quia subditi cum imperantibus magis per illud uniantur, aliis ab *ὀμῶν*, i. e. juro, quia mediante juramento præstari consuevit.
- II. *Homonymia*. Accipitur autem vox Homagii (1.) pro fœdere. (2.) pro juramento fidelitatis. (3.) pro juramento subjectionis.
- III. *Synonymia*. Appellatur aliàs Hominium, item panagium, juramentum subjectionis, Germanicè Hulbigung.
- IV. *Definitio*. Est verò Homagium juramentum s. promissum, quod subditi præstant imperantibus, sub quorum imperio habitant, in obedientiæ, fidelitatis & observantiæ majorem certitudinem.
- V. *Distinctio*. Homagium enim (1.) aliud est *absolutum*, ut cum subditi absque omni conditione obedientiam jurant vel promittunt; aliud *conditionatum*, ut quando certâ cum conditione imperantibus jurant, vel promittunt obsequium. (2.) aliud *propriè tale*, quod præstatur ratione personæ, cujus etiam subjectionem arguit; aliud *impropriè tale*, quod bonorum saltē ratione præstatur, indeque personæ subjectionem non arguit.

TAB. XV.

TAB. XV. & ULTIMA.

De Rerumpublic. Mutatione & Conservatione.

Quotuplex illa sit? Mutari autem potest Reip. (1.) ut recta in corruptam transeat, v.g. regnum in Tyrannidem, Aristocratiā in Oligarchiam, vel corrupta in rectam, ut tyrannis in regnum &c. (2.) ut recta una transeat in aliam rectam formaliter diversam, v.g. Regnum in Aristocratiā & contrā. (3.) ut corrupta una transeat in aliam formaliter diversam, ut tyrannis in Oligarchiam & contrā. (4.) ut status Rei. publ. maneat, modus verò administrandi mutetur.

1. in genere

[Externa, ut cum extra Rempubl. constituti ipsi, qui mutationem inferunt, 5. Pol. 7.

Causa, que est vel

Interna, ut cum Resp. mutatur ab illis, qui istā continentur: quod rursus fieri potest dupliciter. (1.) Volentibus illis, penes quos est summum Imperium, ut v. g. cum Rex sponte suā de summa potestate aliquid remittit. (2.) in vitis illis & repugnantibus, ut v. g. cum ortā seditione, optimatibus imperium ereptum uni cuidam delegatur. Occasionem autem huic mutationi præbere potest (1.) Imperantium superbia, (2.) Avaritia, (3.) Unius vel alterius nimia potentia, (4.) Metus, (5.) Imperantium contentus, (6.) Sordida imperantium conditio, (7.) Eorum negligentia, (8.) Eorum discordia.

I. MUTATIONEM

Denique notari debet circa Rerumpubl.

2. in specie ad singularem mutationem quid faciat? Facit a. ad mutationem.

1. Regni, 1. quando oritur contentio inter eos, ad quos aliquo modo regnum pertinet. 2. potestas regia convertitur in Tyrannicam.
2. Tyrannidis, quando subditos Tyranni insigni afficiunt injuriā.
3. Aristocratiæ, 1. quando imperantium numero excludunt imperantes, qui in virtute vel sunt pares vel etiam superiores. 2. quando unus reliquis omnibus potentiā & autoritate prævalet. 3. quando tempore belli alii paupertate nimia premuntur; alii divitiis abundant. 4. quando limites justitiæ excedunt. 5. quando instituta Aristocratiæ imperantes immutari sinunt.
4. Oligarchiæ, 1. quando in numerum imperantium non cooptantur, qui illis divitiis pares vel etiam superiores. 2. quando inter imperantes discordiæ existunt. 3. imperantes plebem insigni afficiunt injuriā. 4. non contenti ordinariis redditibus. 5. privatorum bona invadunt.
5. Politie, 1. quando itidem unus reliquis virtute aut potentiā & divitiis superior longè fit. 2. inter nobiles s. divites & pauperes s. plebejos oriuntur lites. 3. unus ordo potentior altero. 4. armorum Dominus peregrinus vel potens constituitur.
6. Democratiæ, 1. quando dux belli aliàs potens designatur. 2. uni magistratus magnus & perpetuus committitur.
7. Mixtæ, 1. quando ab ejus institutis disceditur. 2. plura & potiora Majestatis jura penes unam partem, quàm penes alteram, 3. una pars alterā injuria afficit.

II. CONSERVATIONEM

1. in genere ad eam quid faciat. Facit autem huc (1.) Si Imperantes statum præsentem Reip. ament. (2.) secundum illam formam Reipublicæ imperare nōrint. (3.) Jus uniuscujusque Reipubl. attendant.

2. In specie ad eam quid faciat. Facit autē ad conservationem

1. Regni, (1.) quando Rex virtutibus præ reliquis pollet. (2.) Subditos paterno amore complectitur. (3.) Magistratus idoneis delegat.
2. Tyrannidis, quando potentiores potentiā exuuntur, sapientiores exilio multantur, conventus prohibentur, Scholæ destruuntur &c. quæ videantur 5. Pol. XI. (2.) quando omnia boni publici causā se agere simulant, humanos se præbent, temperantiæ student, pietatis amorem præ se ferunt &c. vid. Arist. d. I.
3. Aristocratiæ, 1. quando optimates instituta & leges mutari non patiuntur. 2. erga eos, qui tam intra, quam extra Rempubl. constituti, rectè se gerunt. 3. quando virtute præditos bonorum publicorum participes reddunt.
4. Oligarchiæ, 1. quando imperantes instituta & leges rectè tenent. 2. benevolentiam humanitate quibusvis obviā sibi conciliant. 3. opulentioribus magistratus demandant &c. Vid. Aristotelem 5. Pol. 8.
5. Politie & Democratiæ, 1. quando ab institutis non receditur. 2. magistratus perpetui non constituuntur. 3. nimiam potentiæ uni non tribuitur &c.
6. Mixtæ, 1. quando qualibet pars suis tenaciter adhæret juribus. 2. erga aliam rectè se gerit. 3. firmam inter se imperii participes amicitiam alunt, idemque justum intendunt.

F I N I S.

20

IV

2

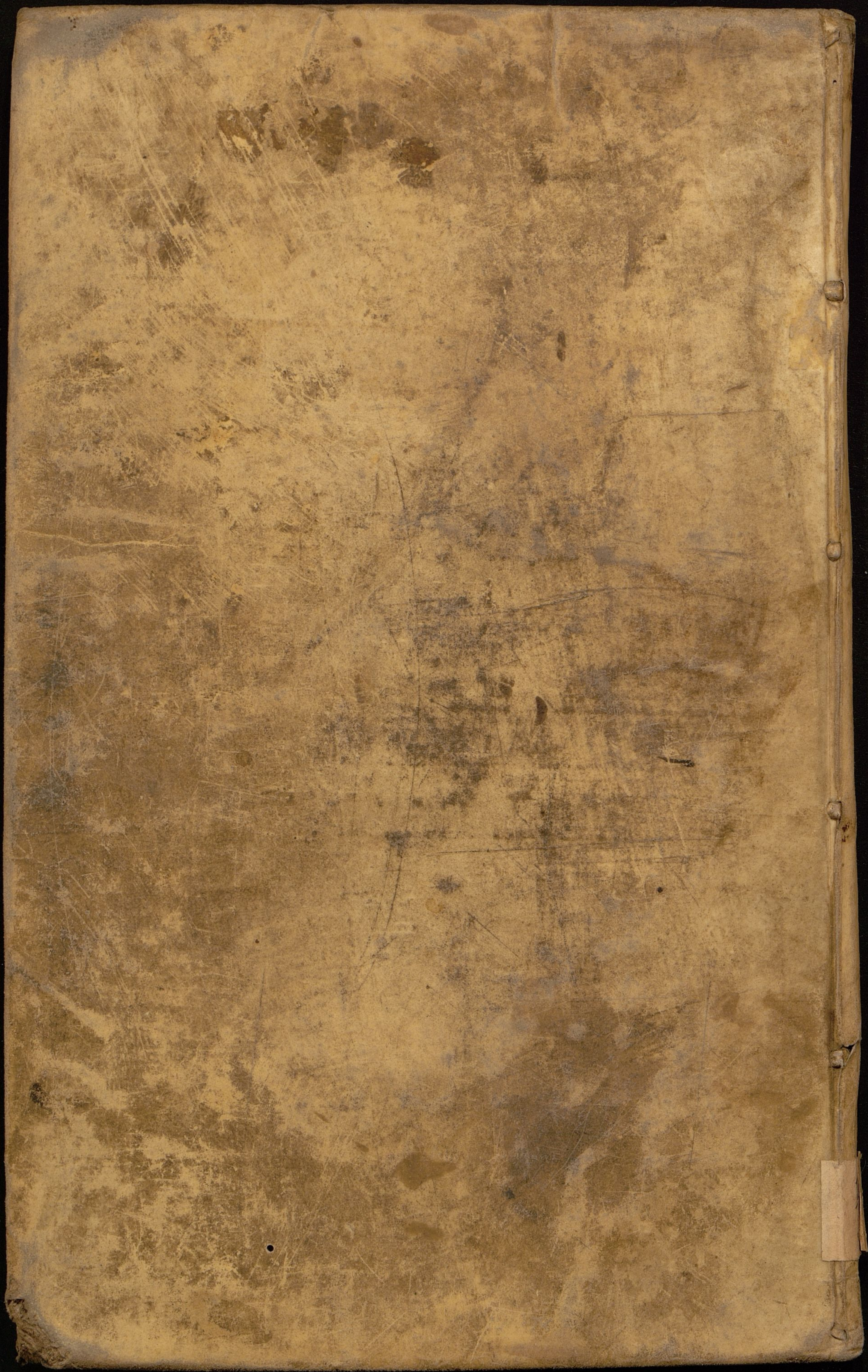
Handwritten signature or scribble

ULB Halle 3
006 836 062

Sb.

LD 77

D. BALTHASARIS
 CELLARII
 Tabellæ
 POLITICAE,
 Olim in gratiam audito-
 rum suorum conscriptæ,

Nunc verò

In usum studiosæ juventu-
 tis typis excusæ.

J E N A E,
 Impensis JOHANNIS BIELKII,
 Bibliopob. Jenensis.
 Excudebat JOH. JACOBUS BAUHOFERUS.

ANNO M. DC. LXX. *ms*

